

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้
สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย
อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์

สุทธิดา วงศ์สุธา¹ ณัฐณิสา ไกยสุข² นิพาวรรณ แสงพรหม^{3*} ณัฐวุฒิ กกกกระโทก³

รับบทความ: 15 เมษายน พ.ศ. 2565/ แก้ไขบทความ: 19 มิถุนายน พ.ศ. 2565/ ตอรับบทความ: 21 มิถุนายน พ.ศ. 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย จำนวน 274 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบทดสอบและแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์

2. ทักษะเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (p-value = 0.040)

คำสำคัญ : การป้องกันสารเคมี, เกษตรกรผู้ปลูกอ้อย, พฤติกรรม

¹ เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยระดับวิชาชีพ บริษัท โกะโคะ สปริง (ประเทศไทย) จำกัด

² เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยระดับวิชาชีพ บริษัท เนคค (ประเทศไทย) จำกัด

³ อาจารย์ สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะสหเวชศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

*ผู้รับผิดชอบบทความ Email: nipawan.s@nmc.ac.th Tel: 0878805917

Relationship Between Knowledge Attitude with Hazard Protective Behavior Using Pesticides of Sugarcane Farmers Nong Hong District, Buriram Province

Sutthida Wongsutha¹ Natnisa Kaiyasook² Nipawan Seangprom^{3*} Nattawut Kokkrathok⁴

Received: 15 May 2022/ Revised: 19 June 2022/ Accepted: 21 June 2022

Abstract

This purpose survey research were to study the relationship between knowledge, attitude with hazard protective behavior use pesticides of sugarcane growers Nong Hong District, Buriram Province. The sample were sugarcane growers consisted of 274 people selected by purposive sampling. All data were collected form the test and questionnaire by researcher. Mean, Percentages, Standard Deviation and Pearson product moment correlation were used for the data analysis by a computer program.

The results were as follows:

1. The knowledge of using pesticides for sugarcane farmers had no correlation with hazard protective behavior use pesticides of sugarcane farmers Nong Hong District, Buriram Province.
2. The attitude of using pesticides for sugarcane farmers correlated negative with hazard protective behavior use pesticides of sugarcane farmers Nong Hong District, Buriram Province at 0.05 level (p-value = 0.040).

Keyword: protective pesticides sugarcane farmers behavior

¹Safety Officer (Professional Level) Goko Spring (Thailand) Co.,Ltd.

²Safety Officer (Professional Level) Nedec (Thailand) Co.,Ltd.

³lecturer, Faculty of Allied Health Sciences Nakhon Ratchasima College

*Corresponding Author, Email: nipawan.s@nmc.ac.th Tel: 0878805917

ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

ประเทศไทยมีสินค้าทางการเกษตรและผลผลิตทางการเกษตรมากมาย ซึ่งอ้อยก็เป็นหนึ่งในพืชเศรษฐกิจหลักของประเทศ โดยใช้ในการผลิตน้ำตาลทรายและพลังงานทดแทน และมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของไทย เนื่องจากส่งออกสินค้าน้ำตาลเป็นสำคัญอันดับ 2 ของโลกรองจากบราซิลในปี 2560-2561 มีเกษตรกรผู้ปลูกอ้อย จำนวน 408,627 ราย เนื้อที่เก็บเกี่ยวทั้งสิ้น 11.19 ล้านไร่¹ ประเทศไทยมีการนำเข้าวัตถุดิบทางการเกษตรเพิ่มมากขึ้นปี 2559 ถึง 3.74 หมื่นตัน ผู้มีงานทำในปี 2561 มีทั้งหมด 38.3 ล้านคน ในจำนวนนี้เป็นแรงงานนอกระบบ 21.2 ล้านคน และมากกว่าครึ่งหรือประมาณ 11.7 ล้านคน ทำงานอยู่ในภาคเกษตรกรรม ถ้าไม่มีความรู้เรื่องการจัดการสารเคมีก็เสี่ยงที่จะทำให้ไปเกี่ยวข้องกับสารเคมีทางการเกษตรที่เป็นอันตรายต่อร่างกาย อย่างสถานการณ์การใช้สารเคมีทางการเกษตร ในปี 2563 พบครัวเรือนที่ยังคงใช้สารเคมีทางการเกษตร จำนวน 677,522 ครัวเรือน หรือร้อยละ 25.60 การใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชได้สร้างผลกระทบต่อร่างกายของผู้ใช้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะสารเคมีทางการเกษตร 3 ชนิด ได้แก่ พาราควอต คลอไพริฟอส และไกลโฟเซต โดยพาราควอต เกิดพิษเฉียบพลันสูงมากและยังไม่มียาถอนพิษ ก่อให้เกิดโรคพาร์กินสัน และยังมีสารตกค้างในชีวะของทารกแรกเกิดและมารดาด้วย ขณะที่คลอไพริฟอสทำให้เกิดความผิดปกติด้านพัฒนาการทางสมองของเด็กที่แม่ได้รับสารระหว่างตั้งครรภ์ ส่วนไกลโฟเซตก็เป็นสารก่อมะเร็งซึ่งส่งผลต่อการทำงานของระบบต่อมไร้ท่อ²

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ในการเพาะปลูกอ้อย ได้แก่ จังหวัดเลย หนองบัวลำภู อุดรธานี หนองคาย บึงกาฬ สกลนคร นครพนม ชัยภูมิ ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ มุกดาหาร อำนาจเจริญ ยโสธร นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี โดยมีพื้นที่ปลูกอ้อย 5,345,711 ไร่ เพิ่มขึ้นจากปี 2560, 2561 จำนวน 300,759 ไร่ หรือร้อยละ 5.96 เนื่องจากมีการปลูกอ้อยเพิ่มมากขึ้นจึงทำให้มีการใช้สารเคมีเพิ่มมากขึ้นด้วย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขตสุขภาพที่ 9 ประกอบด้วย 4 จังหวัด ได้แก่ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ อัตราการป่วยจากพิษสารกำจัดศัตรูพืช พบว่า ภาพรวมของเขตสุขภาพที่ 9 มีจำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้นและลดลงแบบปีเว้นปี ในปี 2562 มีอัตราป่วยร้อยละ 26.88 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2561 ที่มีอัตราป่วย ร้อยละ 21.24 จังหวัดที่มีอัตราป่วยสูงสุด คือ นครราชสีมา รองลงมาคือ สุรินทร์ บุรีรัมย์ ชัยภูมิ ตามลำดับ³

จังหวัดบุรีรัมย์ มีอำเภอทั้งหมด 23 อำเภอ มีตำบล 148 ตำบล มีหมู่บ้าน 2,546 หมู่บ้าน มีพื้นที่ 10,322.885 ตร.กม. ประชากร 1,595,747 คน 476,118 ครัวเรือน⁴ มีประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 70.00 มีพื้นที่ทั้งหมด 6,451,178.125 ไร่ เป็นพื้นที่เกษตรกรรม 4,565,079 ไร่ ร้อยละ 70.76 ของพื้นที่ทั้งหมดเป็นพื้นที่ปลูกข้าว 2,912,502 ไร่ พืชไร่ 875,687 ไร่ พืชสวน 776,890 ไร่ โดยมีพื้นที่ชลประทาน 260,371 ไร่ ร้อยละ 20.85 ของพื้นที่เกษตรกรรม⁵ อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีพื้นที่ 335,000 ตร.กม. มี 7 ตำบล 100 หมู่บ้าน 13,603 หลังคาเรือน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยปลูกข้าว จำนวน 100,629 ไร่ มันสำปะหลัง 15,865 ไร่ อ้อย 13,208 ไร่ ยางพารา 514 ไร่ ปาล์ม 33 ไร่⁶ การปลูกอ้อยมักพบปัญหาวัชพืชเป็นศัตรู เช่น ผักบาง ผักเบี้ยหิน ผักโขม ผักปราบ หญ้าปากควาย ฯลฯ จึงจำเป็นต้องมีการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชจำพวกพาราควอต เพื่อกำจัดวัชพืชแต่ในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการสั่งห้ามสารเคมีในกลุ่มพาราควอต แต่ก็ยังมีการนำเข้าสารเคมีในกลุ่มอื่นที่เข้ามาใช้แทนกลุ่มสารเคมีนี้ ได้แก่ ฟลูโรซีเพอร์ อะทราซีน เมธิลลูซีน และอื่นๆ ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดอันตรายต่อประชาชน⁷

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถอธิบายถึงพฤติกรรมการป้องกันอันตรายของเกษตรกรอันจะนำมาซึ่งแนวทางสำหรับปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาด้านสุขภาพอนามัยของเกษตรกร รวมทั้งการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่สนใจต่อไป

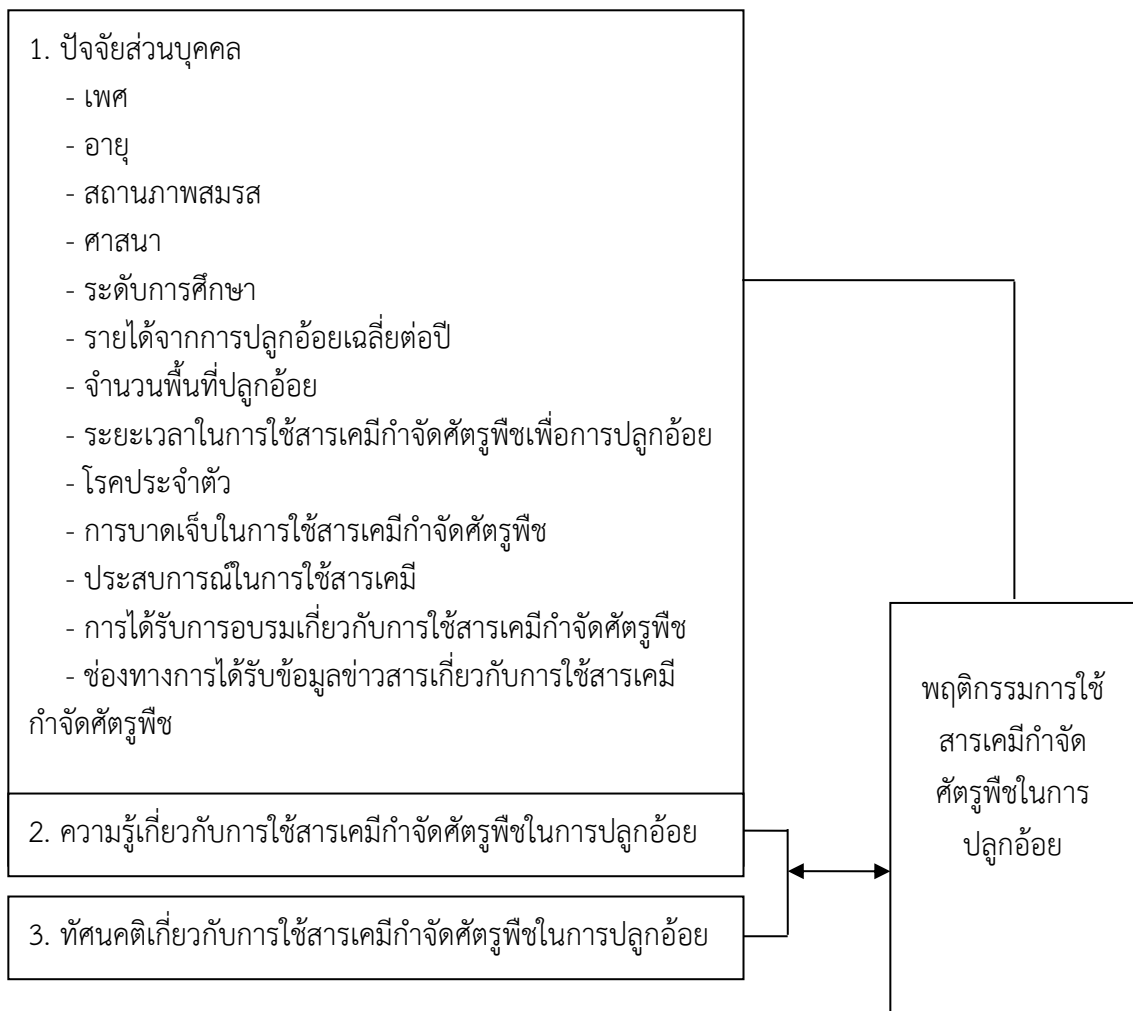
วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์

กรอบแนวคิด

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย อย่างน้อย 1 ปี ที่อาศัยอยู่ในครอบครัว อย่างน้อย 1 คน อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 955 ครัวเรือน^๑

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การศึกษา ได้แก่ เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย คำนวณกลุ่มตัวอย่างตามหลักการ^๒ ได้กลุ่มตัวอย่างครอบครัวละ 1 คน จำนวน 274 คน (274 ครัวเรือน) โดยการเลือกแบบเจาะจง 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลสระแก้ว ตำบลห้วยหิน ตำบลไทยสามัคคี ตำบลหนองชัยศรี และตำบลเสาเดียว อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์

เกณฑ์การคัดเข้า คือ เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย ที่มีการสัมผัสการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช อย่างน้อย 1 ปี ไม่มีโรคประจำตัว และสมัครใจเข้าร่วมตอบแบบสอบถามการวิจัย

เกณฑ์การคัดออก คือ เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย ที่ถอนตัวออกจากกิจกรรมการวิจัยไม่ว่าด้วยเหตุผลใด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีลักษณะเป็นแบบทดสอบและแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา ระดับการศึกษา รายได้จากการปลูกอ้อยเฉลี่ยต่อปี จำนวนพื้นที่ปลูกอ้อย ประสบการณ์ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเพื่อการปลูกอ้อย โรคประจำตัว การบาดเจ็บในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช การได้รับการอบรมเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และช่องทางการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช จำนวน 12 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย ลักษณะคำถามเป็นแบบสอบถามปลายปิด^๓ แบ่งระดับกำหนดคะแนนของคำตอบเป็น 2 ระดับ คือ ถูก ผิด 15 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.74

	ข้อคำถามเชิงบวก	ข้อคำถามเชิงลบ
ตอบถูก	1	0
ตอบผิด	0	1

โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผลความหมายของคะแนน^๓ เป็น 3 ระดับ

คะแนน 12-15 คะแนน	หมายถึง	ความรู้ระดับสูง
คะแนน 9-11 คะแนน	หมายถึง	ความรู้ระดับปานกลาง
คะแนน 0-8 คะแนน	หมายถึง	ความรู้ระดับปรับปรุง

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ได้แก่ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ผู้วิจัยได้แบ่งระดับตาม Likert scale มี 3 อันดับ 15 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.80

	ข้อคำถามเชิงบวก	ข้อคำถามเชิงลบ
เห็นด้วย	3	1
ไม่เห็นด้วย	2	2
ไม่แน่ใจ	1	3

โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผลความหมายของคะแนน¹⁰ เป็น 3 ระดับ

ค่าเฉลี่ย 2.34-3.00 หมายถึง ทักษะดีระดับดี
ค่าเฉลี่ย 1.67-2.33 หมายถึง ทักษะดีระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.66 หมายถึง ทักษะดีระดับปรับปรุง

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการป้องกันอันตรายจากใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เกษตรกร ผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย ประกอบด้วย พฤติกรรมก่อนการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ขณะใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และหลังการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ลักษณะคำถามแบบเลือกตอบ ได้แก่ ปฏิบัติเป็นประจำ (4-6 ครั้งต่อสัปดาห์) ปฏิบัติบางครั้ง (1-3 ครั้งต่อสัปดาห์) และไม่เคยปฏิบัติ แบ่งระดับตาม Likert scale ซึ่งมีคำตอบ 3 อันดับ 20 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.78

	ข้อคำถามเชิงบวก	ข้อคำถามเชิงลบ
ปฏิบัติเป็นประจำ (4-6 ครั้งต่อสัปดาห์)	2	0
ปฏิบัติบางครั้ง (1-3 ครั้งต่อสัปดาห์)	1	1
ไม่เคยปฏิบัติ	0	2

โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผลความหมายของคะแนน¹⁰ เป็น 3 ระดับ

ค่าเฉลี่ย 1.34-2.00 หมายถึง พฤติกรรมระดับดี
ค่าเฉลี่ย 0.67-1.33 หมายถึง พฤติกรรมระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 0.00-0.66 หมายถึง พฤติกรรมระดับปรับปรุง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คณะผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากคณะสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา ถึงผู้นำชุมชนแต่ละตำบล อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขออนุมัติและเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัย
2. คณะผู้วิจัยประสานงานกับประชาชนเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขอความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการดำเนินการวิจัย
3. คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลของเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ จำนวนและร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 82.00 มีอายุ 49 ปีขึ้นไป ร้อยละ 41.20 สถานภาพสมรส ร้อยละ 67.20 ศาสนาพุทธ ร้อยละ 100 การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 62.80 รายได้จากการปลูกอ้อยต่อปี 60,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 47.40 มีพื้นที่ปลูกอ้อย 31 ไร่ขึ้นไป ร้อยละ 38.00 มีประสบการณ์ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในการปลูกอ้อยระหว่าง 6-10 ปี ร้อยละ 37.20 ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 85.40 ไม่เคยได้รับอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 70.40 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชจากช่องทางวิทยุ ร้อยละ 5.10

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย (n = 274)

ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูของเกษตรกรผู้ปลูกอ้อย	จำนวน	ร้อยละ
ระดับความรู้ปรับปรุง (คะแนน 0-8 คะแนน)	149	54.40
ระดับความรู้ปานกลาง (คะแนน 9 - 11 คะแนน)	116	42.30
ระดับความรู้สูง (คะแนน 12 - 15 คะแนน)	9	3.30

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย อยู่ในระดับความรู้ปรับปรุง ร้อยละ 54.40 รองลงมาคือ ระดับความรู้ปานกลาง ร้อยละ 42.30 และระดับความรู้สูง ร้อยละ 3.30

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย (n = 274)

ทัศนคติในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกอ้อย	จำนวน	ร้อยละ
ระดับทัศนคติปรับปรุง (ค่าเฉลี่ย 1.00-1.66)	160	58.40
ระดับทัศนคติปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 1.67-2.33)	109	39.80
ระดับทัศนคติดี (ค่าเฉลี่ย 2.34-3.00)	5	1.80

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีระดับคะแนนเฉลี่ยทัศนคติในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย อยู่ในระดับทัศนคติปรับปรุง ร้อยละ 58.40 รองลงมาคือระดับทัศนคติปานกลาง ร้อยละ 39.80 และระดับทัศนคติดี ร้อยละ 1.80

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย (n = 274)

พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เกษตรกรผู้ปลูกอ้อย	จำนวน	ร้อยละ
ระดับพฤติกรรมปรับปรุง (ค่าเฉลี่ย 0.00-0.66)	168	61.30
ระดับพฤติกรรมปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 0.67-1.33)	94	34.30
ระดับพฤติกรรมดี (ค่าเฉลี่ย 1.34-2.00)	12	4.40

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีระดับคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย อยู่ในระดับพฤติกรรมปรับปรุง ร้อยละ 61.30 รองลงมาคือระดับพฤติกรรมปานกลาง ร้อยละ 34.30 และระดับพฤติกรรมดี ร้อยละ 4.40

5. ผลการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย

ตารางที่ 4 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย (n = 274)

ตัวแปร	พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช		
	Pearson Correlation(r)	p-value	ระดับความสัมพันธ์
ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย	0.108	0.074	ไม่มีความสัมพันธ์
ทักษะเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย	0.124	0.040	มีความสัมพันธ์

จากตารางที่ 4 พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และทักษะเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (p-value = 0.040)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีประเด็นที่น่าสนใจมีดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อยกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันซึ่งสอดคล้องกับความรู้เรื่องการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร (p=0.191) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05¹¹ ไม่สอดคล้องกับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากอันตรายในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกร พบว่า มีความสัมพันธ์กันอธิบายได้ว่าเกษตรกรในที่มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในระดับสูง นอกจากจะมีความรู้แล้วยังส่งผลให้เกษตรกรนำความรู้ที่มีไปปฏิบัติให้เกิดพฤติกรรมที่ดีและถูกต้องเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอีกด้วย¹² ซึ่งสอดคล้องกับความรู้เรื่องการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการใช้

สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ดังนั้นระดับความรู้ที่ดีขึ้นจะสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมที่ดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.57$)¹³

2. ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อยกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย พบว่า ทัศนคติเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ($p\text{-value} = 0.040$) ซึ่งสอดคล้องกับทัศนคติการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ($p = 0.04$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05¹¹ ซึ่งสอดคล้องกับทัศนคติในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ดังนั้นระดับทัศนคติที่ดีขึ้นจะมีระดับพฤติกรรมที่ดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.52$) ดังนั้นความรู้และทัศนคติ ที่ดีขึ้นส่งผลทำให้เกษตรกรมีพฤติกรรมการใช้สารเคมีที่ดีขึ้นตามไปด้วย¹³ ซึ่งสอดคล้องกับทัศนคติมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.026$) โดยพบว่าเกษตรกรที่มีทัศนคติดีจะมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากอันตรายในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรอยู่ในระดับดีกว่าเกษตรกรที่มีความรู้ระดับปานกลาง¹²

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ความรู้ ทัศนคติกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนมากอยู่ในระดับปรับปรุง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการอบรมเกี่ยวกับการใช้สารเคมี ปรับให้เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อยมีทัศนคติที่เหมาะสม และพฤติกรรมการใช้สารเคมี โดยอบรมผ่านสื่อการสอน หรือสื่อออนไลน์ ในด้านต่างๆ ในการปฏิบัติที่ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรพัฒนาโปรแกรมการวิจัยกลุ่มทดลอง สำหรับการพัฒนาความรู้ ทัศนคติกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพปลูกอ้อย อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์

กิตติกรรมประกาศ

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ได้รับความกรุณาอย่างสูงจากผู้นำชุมชน และเกษตรกร อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ให้การสนับสนุน เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อช่วยเหลือในการให้ข้อมูลจนการศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดา-มารดา พร้อมทั้งทุกคนที่ให้ทั้งกำลังใจและกำลังใจตลอดระยะเวลาการดำเนินการวิจัย

บรรณานุกรม

1. สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย. (2562). รายงานสถานการณ์การปลูกอ้อยปีการผลิต 2561-2562. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก: <http://www.ocsb.go.th>. (2564, 1 กันยายน).
2. กองสุขาภิบาลอาหาร. (2563). สรุปประชุมวิชาการเพื่อเตือนภัยสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ปี 2563 ก้าวไปข้างหน้า สร้างระบบเกษตรและอาหารที่ปลอดภัย. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก: <http://foodsantiation.bangkok.go.th>. (2564, 1 กันยายน).
3. คลังข้อมูลสุขภาพกระทรวงสาธารณสุข. (2562). โรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก: https://hdcservice.moph.go.th/hdc/reports/page.php?cat_id=f16421e617aed29602f9f09d951cce68. (2564, 14 กันยายน).
4. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์. (2563). ศูนย์ข้อมูลข่าวสารอิเล็กทรอนิกส์ของราชการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก: <http://www.oic.go.th/infocenter4/447/>. (2564, 3 กรกฎาคม).
5. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดบุรีรัมย์. (2564). ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดบุรีรัมย์. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก: <https://www.opsmoac.go.th/buriram-dwl-files-431491791847>. (2564, 1 กันยายน).
6. สำนักงานเกษตรอำเภอหนองหงส์. (2564). หลัการเรือนประกอบอาชีพเกษตรกรรม. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก: <http://nonghong.buriram.doe.go.th/>. (2564, 2 สิงหาคม).
7. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดบุรีรัมย์. (2563). องค์ความรู้ด้านการเกษตร. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก: https://www.opsmoac.go.th/buriram-knowledge-technology_folk_wisdom. (2564, 24 ตุลาคม).
8. Krejcie, R.V.& Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement,30(3), pp.607-610.
9. Bloom, S.B. (1975). Taxonomy of education objective handbook I cognitive domain. New York: David McKay.
10. Best, J. W. (1977). Research in education. Eaglewood Cliff: Prentice Hall.
11. นิพาวรรณ แสงพรม และคณะ. (2564). พฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ตำบลทัพวัง อำเภอนครราชสีมา. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 8 “สู่ชีวิตวิถีใหม่ ด้วยงานวิจัยสุขภาพและการบริการ” 27 มีนาคม 2564 ณ วิทยาลัยนครราชสีมา. 801-810.
12. ณัฐญา วิไลวรรณ. (2559). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในกลุ่มเกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 ก้าวสู่ทศวรรษที่ 2: “บูรณาการงานวิจัยใช้องค์ความรู้ สู่ความยั่งยืน” 17 มิถุนายน 2559 ณ วิทยาลัยนครราชสีมา. 393-400.
13. นัสพงษ์ กลิ่นจำปา และดาริวรรณ เศรษฐธรรม. (2562). ความรู้ ทัศนคติ พฤติกรรม และสถานะสุขภาพของเกษตรกร ตำบลป่าไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู. วารสารวิชาการสำนักงานป้องกันและควบคุมโรคที่ 9, 25(2), 27-34.